AUSTRALIEN FYLDER 50 ÅR

Af HANS BREMS

1. *Indledning.*

48 timers flyvetid fra London, 44 timers flyvetid fra San Francisco ligger de tidligere australske kolonier, som for 100 år siden vandt deres selvstyre og som for 50 år siden sluttede sig sammen i forbundsstaten Australien. Australien har praktisk talt nøjagtigt samme størrelse som U.S.A. (7,7 og 7,8 millioner km^2); men dets tyngdepunkt ligger 1500 km nærmere ækvator. Australiens nordligste punkt har samme afstand fra ækvator som nilens udspring, dets sydligste punkt samme afstand som Mellemitalien. Australien har de naturressourcer, der kræves til en højtudviklet industrikultur; men det har kun 8 millioner indbyggere mod U.S.A.s 150 millioner. Australien skaffer sig for tiden en indvandring, der sammen med befolkningens naturlige tilvæxt forøger folkeantallet med næsten 3 procent om året — mere end U.S.A.s forøgelse i de store indvandringsår. Australien er ikke Amerika, men det er et land med en stor økonomisk og politisk fremtid[1].

2. *Historie.*

I 1768 førte kaptajn James Cook *H.M.S. Endeavour* fra England mod Stillehavet, og i 1771 tog han i Hans Majestæt, Kong George den Tredjes, navn hele den australske østkyst i besiddelse med „alle de bugter, havne, floder og øer, som ligger på denne kyst". Landet kaldte han New South Wales. Denne besiddelsestagen var dog rent formel, og først udbrudet af den nordamerikanske revolution i 1775 gjorde en egentlig kolonisation af Australien aktuel. Da Amerikas uafhængighed var en kendsgerning, vendte mange loyalister hjem til moderlandet, og fremfor alt kunne man nu ikke længere deportere lovovertrædere til Amerika. Man måtte se sig om efter en erstatning for de nordamerikanske kolonier, og man kom da i tanker om Cook's Australien. Den drivende kraft i kolonisationen var først den britiske regering, som gerne ville have sine lovovertrædere forsørget uden udgift for det offentlige. Den indrettede derfor statsdrevne landbrug i Australien og lod fangerne arbejde her under opsyn. Når fangerne havde udstået deres straf, skulle de forblive i Australien som selvejende små agerbrugere. De skulle danne kærnen i et lille samfund, der økonomisk hvilede i sig selv. Også de engelske godsejere støttede bestræbelserne for at

[1] Australien behandledes for otte år siden i *Økonomi og Politik,* januar—marts 1943, s. 34—40.

få Australien koloniseret med det formål for øje at nedbringe de engelske socialudgifter. Kunne man ikke overtale nogle af fattiglemmerne til at udvandre, så skatterne kunne komme ned?

Det skulle snart vise sig, at hverken de løsladte lovovertrædere, fattiglemmerne eller de frivillige immigranter kunne vente at blive selvejende små agerbrugere. Det nye land, eller rettere den del af det, man kendte dengang, var en kæmpegræsgang, der mest af alt egnede sig til fåreavl i stor målestok. Det egnede sig ikke til småbrug, men tvungne såvel som frivillige immigranter ville naturligvis være en velkommen arbejdskraft på græsgangene hos de store fåreavlere. Den tredje faktor bag kolonisationen blev derfor de britiske kapitalister og den britiske textilindustri. Kapitalisterne fandt et marked for deres kapital, så sandt som fåreavl på kæmpegræsgange er meget kapitalkrævende. Textilindustrien i England prægedes i disse år af stærke tekniske fremskridt, som forøgede kapaciteten, sænkede omkostningerne og udvidede markedet. I Australien fandt textilindustrien en velkommen leverandør af råmaterialet. I hele den første halvdel af det nittende århundrede var Australiens økonomi praktisk talt en *fåreavlens* økonomi. Antallet af får voksede fra 6.000 i 1800 til 17.000.000 i 1850. Denne fåreavl var baseret på Englands kapitalister, der leverede kapitalen, og på Englands fængsler, der leverede arbejdskraften. Men henimod midten af århundredet begyndte mange i England at føle, at deportationssystemet var uværdigt, både for England og for Australien. Og i Australien gjorde både de løsladte og immigranterne modstand mod det. De, der tænkte på længere sigt, var også klare over, at et australsk selvstyre måtte vente, til Australien var ophørt at være en forbryderkoloni. I 1840 afskaffedes deportationssystemet i New South Wales, i 1853 i Tasmanien, og i 1868 i Vestaustralien. Ialt var der da i tidens løb ankommet 160.700 forbrydere til Australien (langt de fleste var iøvrigt dømt for betydningsløse småting eller for politiske forbrydelser). I 1851 havde Australien 437.000 indbyggere.

Ved århundredets midte nåede man selvstyret. Allerede i 1823 var der skabt en rådgivende forsamling til at bistå den britiske guvernør. I 1828 fik denne forsamling vetoret i visse spørgsmål. I 1850 fik kolonierne ret til at udarbejde deres egne forfatninger, som derpå skulle godkendes af det britiske parlament. De nye forfatninger blev baseret på almindelig og hemmelig valgret for mænd, og på det parlamentariske princip, at ministre må have andet kammers tillid. Man ser, at selvstyret kommer et halvt århundrede før forbundsregeringen.

I 1851 indtraf en kolossal økonomisk rystelse, som medførte en varig ændring af Australiens økonomiske struktur. Man fandt *guld,* og i tiåret 1851—61 kom der 750.000 mennesker til Australien for at søge efter guld.

Australiens egne arbejdere forlod deres arbejdspladser og begav sig til guldfelterne, så fundenes første virkning var at fremkalde mangel på arbejdskraft. Alligevel gik fåreavlen frem under guldfeberens rasen, og antallet af får voxede 25 procent i perioden 1850—60. Årsagen hertil var, at uldprisen på verdensmarkedet steg og at fragtraterne i retning *bort* fra Australien faldt til en fjerdedel. Det sidste skyldtes atter, at immigrantskibene havde svært ved at få returfragt. Arbejdskraftproblemet klarede fåreavlerne ved at indhegne store

græsgange og lade ganske få hyrder afpatrouillere indhegningerne til hest. Den store immigration skabte en voldsom efterspørgsel efter fødevarer; kødprisen steg strax efter guldfundene 800 procent. Resultatet var, at kvægavlen udvidedes stærkt, antal stk. hornkvæg i Australien voxede 70 procent 1850—60. I 1861 var Australiens indbyggerantal 1.168.000.

I tresernes begyndelse vendte guldgraverne tilbage til det almindelige arbejdsmarked. Praktisk talt alle de 750.000 guldgravere forblev i Australien, men den normale australske økonomi var ikke i stand til at opsuge dem uden gnidninger. Først forsøgte man den gamle ide med små selvstændige agerbrug. Fra 1861 kunne enhver købe fra 40 til 320 acres af kronens jord til så lav en pris som £1 pr. acre. Men Australien egnede sig stadigvæk bedst for fåreavl i stor målestok, og de store fåreavlere og deres stråmænd kom agerbrugerne i forkøbet, og bagefter solgte stråmændene så til fåreavlerne. Af de 23 mill. acres jord, som New South Wales ialt havde fået solgt i 1880, var de 8 mill. kommet i 96 store fåreavleres besiddelse. Det skulle vise sig, at guldgraverne bedre kunne absorberes af minedriften og industrien. Minedriften arbejdede foreløbig for export, men efterhånden udvikledes med hjælp af høje beskyttelsestoldsatser og britisk kapital en australsk industri, der kunne udnytte mineralrigdommene. Det List'ske „*opdragelsestold-argument*" fandt rig anvendelse i Australien. Victoria gik i spidsen i 1866, senere fulgte de mindre kolonier, hvorimod New South Wales holdt på frihandelen. Da toldpolitikken i 1901 blev et fællesanliggende for den nye forbundsstat, fortsattes protektionismen. Her var et af de få punkter, som arbejdere og arbejdsgivere kunne blive enige om. Iøvrigt var Australien skuepladsen for voldsomme arbejdskampe, især efter verdenskriserne i 1873 og 1890. Særlig forbitrede arbejdskampe, både i Melbourne's og Sydney's havne og i minebyen Broken Hill, fandt sted i 1890—92. Kampene gjorde et sådant indtryk på offentligheden, at Australien prøvede to helt nye ting: *tvungen voldgift og minimumsløn*. Man har dem den dag i dag[1].

Som i U.S.A. tog også i Australien jernbanebyggeriet fart omkring 1870. I 1870 var der 1.000 miles spor, i 1901 var der 14.000 miles. Men systemet var langtfra en enhed. Privatkapital kunne ikke løfte den opgave at føre jærnbaner gennem det tyndt befolkede kæmpeland, så kolonierne måtte træde til. Men kolonierne ønskede at knytte opland og hovedstæder sammen, derimod ikke at knytte de enkelte kolonier sammen til en helhed. I jærnbanenettets udformning ,se fig. 4, genfinder man den mistænksomhed og provinsialisme, som også karakteriserer toldlovgivningen. Men toldsatser kan ophæves eller ændres med et pennestrøg, jærnbaner er ikke så lette at forandre. Derfor har man stadig i 1951 *fem forskellige sporvidder* på de australske baner. Som hovedregel har Tasmanien, Queensland og Vestaustralien smalspor, Victoria bredspor, New South Wales normalspor, medens Sydaustralien har alle tre sporvidder indenfor sit område.

I 1901, da Australiens indbyggertal var 3.774,000, dannede de selvstyrende

[1] En dansk vurdering af australske erfaringer med tvungen voldgift og minimumsløn findes hos F. Zeuthen, *Arbejdsløn og Arbejdsløshed* (København, 1939), pp. 211—14. Se også G. Anderson, „The Basic Wage in Australia", *The Economic Record* (June 1938), pp. 48—67.

kolonier en forbundsstat, *The Commonwealth of Australia.* Forbundsforfatningen bygger både på amerikanske og britiske principper. Terminologien er amerikansk: Der er 6 „stater", forbundsparlamentet består af to kamre, „senatet", til hvilket hver stat vælger lige mange medlemmer, og „repræsentanternes hus", i hvilket staterne er repræsenteret i forhold til deres befolkninger. Senatorer vælges for 6 år, repræsentanter for 3 år. Men et afgjort britisk princip er parlamentarismen: regeringen skal have andet kammers (repræsentanternes hus') tillid. Lige så lidt som den amerikanske kongres kan det australske forbundsparlament give love for andet end staternes fællesanliggender. Disse er (groft taget) søfart, post, telegraf, told, udenrigshandel, immigration og forsvar. De tidligere kolonier, nu staterne, beholdt deres egne parlamenter og regeringer til at tage sig af særanliggender. Australien er et kongerige i personalunion med England. Kongen repræsenteres af den australske generalguvernør. Hverken det britiske parlament eller den britiske regering kan længere udøve nogen magt over Australien. I 1927 flyttede forbundsparlament og forbundsregering ind i en ny hovedstad, *Canberra*[1], se fig. 3, der også viser de 6 staters grænser og hovedstæder samt nordterritoriet.

Udvindingen af Australiens rigdomme (jern, kul, bly, sølv, zink m. m.) fortsatte med jævn fart op til den *første verdenskrig*; men så blev tempoet pludselig sat voldsomt i vejret. Den af krigen skabte knaphed på skibsrum og de engelske exportindustriers overgang til militær produktion gav den australske industri en endnu mere effektiv beskyttelse, end de høje toldsatser nogensinde havde gjort. Da krigen var forbi, viste det sig, at mange af de nye industrier havde svært ved at klare sig under normale forhold; men regeringen gav dem toldbeskyttelse efter den gamle prøvede recept. Den store depression i trediverne blev mødt med nye *toldforhøjelser* samt med en *devaluering* af det australske pund i forhold til det engelske. I 1931 blev kursen fastsat der, hvor den står den dag i dag: £ 100 = £A 125. Gennem tvungen voldgift blev reallønnen i Australien 1931 sænket 10 procent, og på dette niveau blev den fastholdt indtil 1934, da depressionen var ved at være forbi. Trods alle disse foranstaltninger, der bremsede importen, stimulerede exportpriserne og forøgede den australske arbejders konkurrenceevne, nåede arbejdsløsheden så højt som 30 procent i gennemsnit for 1932.

Australiens industrialisering gjorde gode fremskridt i 30'erne. Især udvikledes stålindustrien stærkt. Råstålproduktionen steg fra 433.000 tons om året til 1.100.000 tons om året i tiåret 1928—29 til 1938—39. Samtidigt blev produktionsomkostningerne lavere, således at det australske stål faldt stærkt i pris sammenlignet med britisk stål i samme tidsrum. I trediverne overskred den australske industriproduktion 50 procent af landets samlede produktion, målt i *forædlingsværdi.* Ved en produktionsgrens forædlingsværdi forstås produktionsgrenens samlede omsætning minus distributionsomkostninger og minus hvad denne produktionsgren har købt hos andre produktionsgrene. Tabel 1 viser de enkelte australske produktionsgrenes vægt lige før den anden verdenskrig.

---

[1] Udtales med tryk på første stavelse.

TABEL 1

Forædlingsværdien fordelt på produktionsgrene, Australien 1938—39.

Fabriksindustri	52,4 %
Græsbrug	16,4 %
Agerbrug	10,7 %
Mejeribrug	10,6 %
Bjergværksdrift	7,1 %
Skovbrug og fiskeri	2,4 %
Jagt	0,4 %
Ialt	100,0 %

De fleste australiere havde tænkt sig, at *den anden verdenskrig* ville forløbe som den første: australske soldater ville i stort tal komme til at kæmpe på fjerne krigsskuepladser. Uniformer og lette våben ville de få med hjemmefra, men svær udrustning, artilleri, granater, tanks, flyvemaskiner ville Storbritannien sørge for. Den britiske flåde ville også denne gang beherske havene, således at det australske hjemland i ro kunne koncentrere sig om at producere fødevarer, uld og lette våben til export til Storbritannien. Det gik imidlertid ganske anderledes. Japan erobrede Singapore, besatte hele hollandsk Ostindien, Timor og New Guinea, og det bombarderede australske byer og sendte undervandsbåde ind i selve Sydney's havn. Invasion nordfra var en overhængende fare. Australien ville altså behøve maskingeværer, artilleri, tanks, flyvemaskiner. Ingen af disse ting var tidligere fremstillet i Australien, men landet havde nu en stålindustri, som skulle vise sig uundværlig. Vanskeligere var det at udvide landets beskedne kemiske industri, således at den kunne fremstille sprængstoffer. Da faren for japansk invasion var drevet over, mindskedes kravene til den australske industriproduktions alsidighed. U.S.A. overtog helt produktionen af adskillige specialiteter, og Australien kunne kraftigt forøge sin produktion af fødevarer. Under den australske krigsøkonomis stadigt skiftende krav til landets produktion fik regeringen vidtgående beføjelser til at dirigere arbejdskraften hen, hvor der var størst brug for den.

3. *Landbrug.*

For geologen er Australien ældgammelt, udjævnet land. Bortset fra bjærgkæden langs den sydlige halvdel af landets østkyst (*Great Dividing Range* og de australske alper) har Australien ikke høje bjærge, der kan opfange fugtighed og beholde den som sne. Der findes derfor ikke i det indre af Australien floder, som fører vand hele året rundt. Af disse geologiske kendsgerninger følger den vigtige konsekvens, at de *to tredjedele af Australien har så ringe nedbør og så dårlig adgang til vand, at agerbrug er helt udelukket.* Og selv i en betydelig del af den resterende tredjedel betaler det sig bedre at anvende jorden som græsgang end til dyrkning. De agerdyrkende egnes beliggenhed og udstrækning ses af fig. 1. Agerbrugets vigtigste afgrøde er hvede, af hvilken to tredjedele

exporteres, særlig til Storbritannien og til Indien. Iøvrigt dyrkes havre, majs, kartofler og sukkerrør; sidstnævnte produktion opmuntres ved store subsidier.

Resten af Australien er græsgange eller ørken. Af verdens uldproduktion foregår godt en fjerdedel i Australien, af produktionen af *merinould* godt halvdelen. Australiens fårebestand, der som nævnt i det historiske afsnit var 17.000.000 i 1850, nåede i 1949 op på 109.000.000. Australiens uldproduktion var i 1949 kun ubetydeligt større end i 1939, nemlig 3,2 millioner baller mod 3,0 millioner; men landet har haft det held at få *fem* gange så meget for den, £A 195 millioner mod £A 39. Efter Koreakrigens udbrud er uldprisen steget yderligere, og i efteråret 1950 anslog *The Economist,* at Australien i 1950 ville få ikke mindre end £A 500 millioner for sin uld. Sjældent har et land haft en så radikal forbedring af sit bytteforhold med udlandet. England, Frankrig, Holland og Belgien har traditionelt været Australiens største uldkunder; men efter devalueringen i 1949 har dollarlandene forøget deres indkøb meget stærkt.

Langs en smal strimmel af Australiens øst- og sydøstkyst drives *mejeribrug* som i Danmark; men i det nordlige Australien finder man kæmpemæssige *ranches,* som man havde dem for hundrede år siden i U.S.A. vest for Mississippi, den største er på syv og en halv mill. acres. Der var i 1949 ialt 14.100.000 stk. hornkvæg i Australien, hvoraf 2.300.000 malkekøer (Danmark: henholdsvis 3.000.000 og 1.500.000). Produktionen af oxekød er da også næsten tre gange så stor som Danmarks, hvorimod smørproduktionen er af praktisk talt samme størrelse som vor. Osteproduktionen er også som vor, men baconproduktionen er kun en fjerdedel af Danmarks. Australiens export af kød og af mejeriprodukter er betydelig; men den vil aftage, efterhånden som landets industrialisering skrider fremad.

4. *Bjærgværksdrift og industri.*

Uden at importere fødevarer kan Australiens befolkning næppe blive mere end 40 millioner; men som et højt udviklet industriland kan landet huse et praktisk talt ubegrænset antal mennesker. Og de mineralrigdomme, som behøves for en højt udviklet industri, findes i Australien, dog vistnok med undtagelse af olie. Australien besidder uhyre reserver af *kul.* De vigtigste forekomster er vist på fig. 2, de ligger i New South Wales, Queensland og Vestaustralien, ialt anslås Australiens reserver til 15,6 milliarder tons stenkul og 37,4 milliarder tons brunkul. Årsproduktionen af stenkul er for tiden ca. 15 millioner tons, af brunkul ca. 6 millioner tons. Ydermere er de australske kul af høj kvalitet og ligger nær overfladen. De bedste og rigeste kullejer ligger endelig ganske nær kysten.

Dernæst *jærn.* Kun 34 miles fra havnebyen Whyalla i Sydaustralien rager et af jordens største og reneste (60—68 procent) jærnbjærge, *Iron Monarch,* op af ørkenen. I Yampi Sound på Australiens nordvestkyst rager et andet jærnbjærg af høj renhed (60 procent), *Cockatoo Island,* op af selve havet. Vanskeligere tilgængelig er den store forekomst i Cloncurrydistriktet ved *Mount Isa* i Queensland. Endelig findes jærn lige vest for Sydney. At der i Australien findes ren malm, som kan tages direkte fra overfladen, samt at denne malm

findes i havets umiddelbare nærhed, så den kan sejles til kulfelterne og stålværkerne i New South Wales, er årsagerne til, at Australiens stål er verdens billigste. *Fortune*[1] nævner, at omregnet til dollars kostede nogle vigtige jern- og stålprodukter den 1. juli 1950 pr. ton:

	Amerikansk	Britisk	Australsk
Støbejern	$ 46,50	$ 33,65	$ 22,10
Stålplade	$ 78,40	$ 58,05	$ 41,15
Skinner	$ 84,00	$ 60,65	$ 42,20

Australiens produktion af råjærn er omkring 1½ million tons om året, stålproduktionen var i 1949 1,1 million tons. Dette er en ubetydelighed mindre end i 1939, og det er væsentlig mindre end landets kapacitet, som nu er 1,7 millioner tons. Årsagen til den ringe kapacitetsudnyttelse er kulmangel. Australiens stålproduktion domineres helt af et enkelt selskab, *The Broken Hill Proprietary Co., Ltd.,* som drives særdeles effektivt. Æren for det australske stål lave fremstillingsomkostninger må det dog naturligvis dele med naturen. Med det billige stål som basis er Australien i færd med at opbygge en værktøjs- og maskinindustri, som med stigende held (og bag høje toldsatser) konkurrerer med importerede produkter.

De vigtigste australske industriprodukter er textiler, elektrisk udstyr, kemiske produkter, farver, optiske instrumenter, landbrugsmaskiner, konfektion, lædervarer og møbler. Som exempler på, hvor fremskreden den australske industri er blevet efter krigen, kan nævnes fabrikkerne for flyvemaskiner og automobiler. Produktionen af den australske bil (*Holden*) begyndte i slutningen af 1948. Af de 71.500 personautomobiler, der blev solgt i Australien 1949, var de 7.700 fremstillet i landet selv; resten var, i samlet eller ikke-samlet stand, importeret.

5. *Efterkrigstidens produktionsproblem.*

Den anden verdenskrig og tiden umiddelbart efter har givet Australiens industrialisering et vældigt skub fremad. Tabel 2 viser, at den australske industri i almindelighed og metal- og maskinindustrien i særdeleshed har udvidet sin beskæftigelse meget stærkt. Landbrug m. m. har i det samme tidsrum afgivet 70.000 beskæftigede.

TABEL 2

Australiens industribeskæftigelse.

	Antal beskæftigede personer	
	1938–1939	1947–1948
Al australsk industri	565.106	848.876
Heraf metal- og maskinindustri	177.677	320.948

[1] „The World's Cheapest Steel", *Fortune* (November 1950), p. 83.

Den voldsomme udvikling af Australiens produktionsliv i de sidste ti år har dog ikke været ubetinget lykkelig. En førende australsk nationaløkonom[1] har i den seneste tid flere gange peget på den manglende balance i Australiens produktion. Der er fire vigtige grene, som enten stagnerer eller dog i hvert fald ikke udvikler sig tilstrækkeligt stærkt i forhold til de øvrige produktionsgrene. De fire er: (1) *Elementære fødevarer.* De eneste grene, der opviser en virkelig fremgang siden 1939, er hvede og kartofler; derimod har produktionen af kød, mælk, smør, sukker og frugt været enten stagnerende eller nedadgående. (2) *Stålprodukter og byggematerialer.* Af disse to ting er hele den øvrige industri afhængig, men stålproduktionen var i 1947—1948 kun 9 procent større end i 1938—1939, og i 1949 var den, som allerede omtalt, overhovedet ikke større end før krigen. Kapaciteten er derimod nu langt større. Heroverfor kan nævnes, at stålproduktionen i U.S.A. og Canada i 1950 er næsten dobbelt så stor som før krigen. Den australske produktion af mursten, gaskomfurer, kobber, bly og zink var i 1947—1948 mindre end i 1938—1939. (3) *Kulproduktionen* var ganske vist i 1947—1948 21 procent højere end i 1938—1939, men dette er altfor lidt i forhold til behovet. Som tidligere nævnt er det kulproduktionen, der holder stålproduktionen nede. (4) Endelig er der de vigtigste *exportprodukter.* Uldproduktionen er praktisk den samme som før krigen, mejeriprodukter og kød er som før nævnt gået tilbage siden krigens udbrud, og flere metaller er gået tilbage. Alt dette er sket i en periode, hvor verdensefterspørgselen efter netop disse ting har været større end nogensinde før, så Australien har ikke udnyttet sine muligheder på exportmarkederne.

Til gengæld har produktionen af mindre væsentlige ting været voksende. Som exempler på produktionsgrene, der har været i stand til at forøge produktionen med mere end 50 procent siden før krigen, nævner Copland sådanne ting som *havregryn* (92 procent), *sæbe* (128 procent), *iscream* (197 procent), *dåsekød* (244 procent) og *køleskabe* (282 procent). Ingen af disse ting er nær så væsentlige for den australske økonomis udvikling i fremtiden som de fire grupper, der nævntes ovenfor. Årsagen til, at det mindre væsentlige er forøget på det væsentliges bekostning, vil Copland søge i to kendsgerninger, for det første importrestriktionerne, for det andet lønpolitikken. Importrestriktionerne har fjernet konkurrencen på en række områder og derigennem opmuntret lidet effektiv, stærkt arbejdskrævende, australsk produktion. Samme virkning har det haft, at Storbritannien for en del varers vedkommende har dirigeret sin export til dollarområderne, således at Australiens import blev mindre. Lønpolitikken har været meget usmidig, og ved lønfastsættelsen har den australske voldgiftsret overhovedet ikke taget i betragtning, hvilken virkning lønsatserne har på arbejdskraftens fordeling mellem væsentlige og ikke-væsentlige industrier.

Men bagom udviklingen af ikke-væsentlige industrier på de væsentlige industriers bekostning ligger naturligvis i sidste instans inflationen. Fænomenet genfindes jo i alle lande, der har haft inflation efter krigen. Og hermed føres vi til inflationsproblemet, der i Australien har været mere brændende end andre steder.

[1] Douglas Copland, „Balance of Production in the Australian Post-war Economy", *The Economic Record* (December 1949), pp. 1—6.

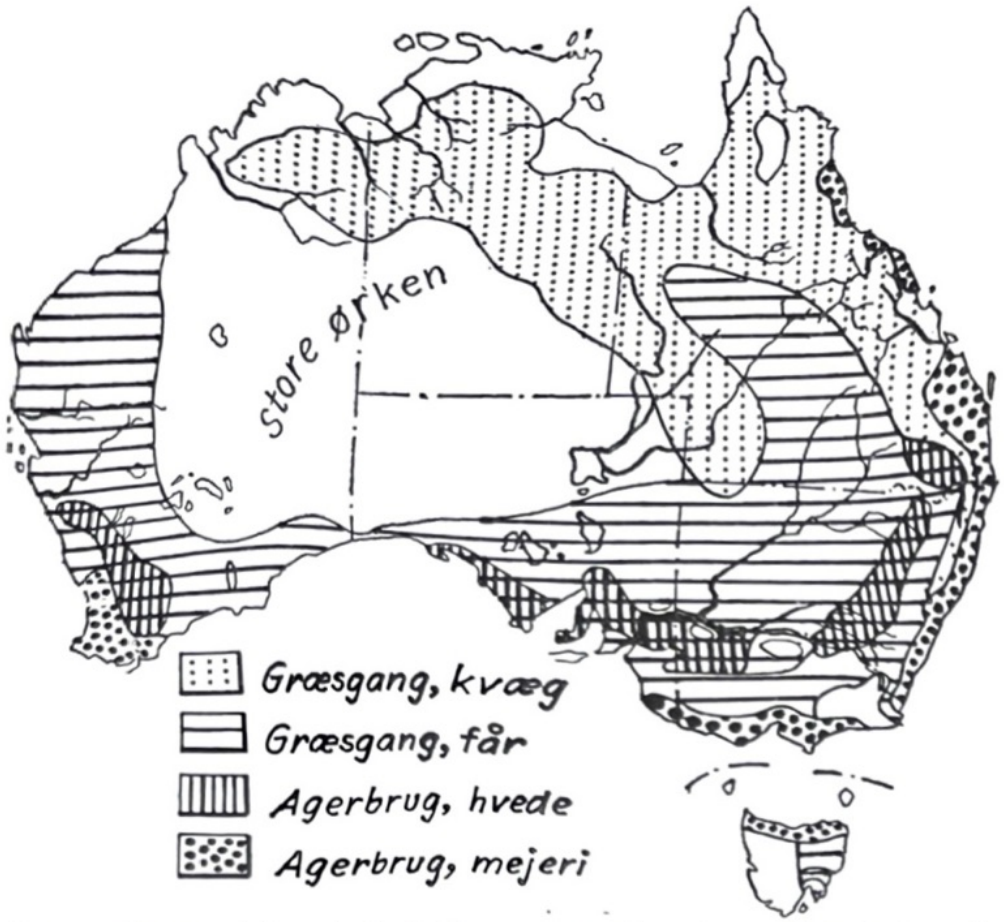

Fig. 1 viser arealanvendelsen i Australien, man ser den uhyre udstrækning af græsgangene til får og hornkvæg. Mejeribrug findes kun i kystegnene. Agerdyrkning, især af hvede, findes i meget begrænsede områder.

Fig. 2 viser Australiens mineralforekomster. Man ser, at to jernforekomster ligger umiddelbart ved havet, Whyalla og Yampi Sound. De rige forekomster af jern, bly, kobber, sølv og zink ved Mt. Isa er derimod vanskeligere tilgængelige. Australiens kulforekomster er særdeles rige og af særdeles høj kvalitet, de ligger især langs østkysten. Ingen betydelige olieforekomster er endnu opdaget.

Fig. 3 viser Australiens seks stater, Western Australia, South Australia, Queensland, New South Wales og Victoria på fastlandet, Tasmanien på øen af samme navn. Hovedstæderne er også vist. Desuden findes der tre territorier, nemlig Northern Territory, som er vist på kortet, Australian Capital Territory, der er det område, hvorpå forbundshovedstaden Canberra ligger, og endelig Papua-New Guinea, der ligger på øen New Guinea nord for det australske fastland. Den sidstnævnte er ikke vist på kortet.

Fig. 4 viser Australiens jernbaner og luftruter. Man ser, at der kun findes een transkontinental jernbane, nemlig fra øst til vest, den åbnedes 1917. Begyndelsen til en nord-sydbane er gjort, men stykket fra Alice Springs til Daly Waters mangler.

6. *Efterkrigstidens inflationsproblem.*

Den moderne teori om indkomstdannelsen siger, at hvis et lands økonomi skal stabiliseres, så må man sørge for, at investeringen, den private såvel som den offentlige, stabiliseres. Viser den private investering tilbøjelighed til at fluktuere, må man lade den offentlige bevæge sig i modsat retning. Denne teori er især udformet i store lande, hvis udenrigshandel ikke udgør så stor en del af nationalindkomsten. For de små lande kan man tilføje, at lige så vigtig som investeringen er *exporten*. Også exporten må stabiliseres, hvis landets økonomi skal være stabil. Australien er et godt exempel på et land, hvis export har bragt det ud af ligevægt. Som nævnt er det ikke exportprodukternes fysiske mængder, som er voxet. Men i forsommeren 1950 fik Australien fem og en halv gang så meget for sin uld som før krigen, det fik fire og en halv gang så meget for sin hvede, og over fire gange så meget for sine vigtigste metaller. I sammenligning hermed er prisstigningen for de varer, Australien importerer, forholdsvis ringe. Landet har m. a. o. haft en radikal forbedring af sit bytteforhold med udlandet — modsat lande som Storbritannien og Danmark. Tabel 3[1] viser, at med 1938—1939 = 100 står index for exportpriser i 1948—1949 på 522, hvorimod tallet for importpriser kun står på 203.

TABEL 3

Indextal for Australiens export- og importpriser, en gros.

1938—1939 = 100.

År	Exportpriser	Importpriser
1938—1939	100	100
1939—1940	118	112
1940—1941	125	134
1941—1942	127	154
1942—1943	137	178
1943—1944	141	184
1944—1945	156	184
1945—1946	175	180
1946—1947	249	178
1947—1948	341	194
1948—1949	522	203

Nu har exportprodukternes fysiske mængde været praktisk talt uforandret, og importrestriktionerne og Storbritanniens interesse for dollarexport har holdt Australiens fysiske importmængder nede. Resultatet har været, at *Australien har forøget sine fordringer på udlandet betydeligt*. Denne forøgelse fremgår af Tabel 4, første spalte[1]. Hvis nu det australske banksystem har været villigt til at opkøbe hele denne forøgelse af Australiens fordringer på udlandet, vil der være kommet en betydelig forøgelse af likviditeten i det australske næringsliv.

[1] D. W. Oxnam, „Some Observations on Changes in Money and Real Income in Australia, 1938-39 to 1948-49", *The Economic Record* (December 1949), pp. 46—63.

TABEL 4

Vækten i den australske økonomis likviditet.

£ A millioner

Slutningen af finansår	Australiens samlede valutareserve	Alle bankers og sparekassers beholdninger af offentlige obligationer	Checkbankers udlån til private
	(1)	(2)	(3)
1938—1939	56	352	333
1939—1940	72	382	347
1940—1941	90	414	331
1941—1942	69	515	324
1942—1943	87	735	292
1943—1944	183	908	271
1944—1945	208	1.052	252
1945—1946	215	1.220	258
1946—1947	199	1.173	330
1947—1948	274	1.125	407
1948—1949	452	1.083	476

Det er ganske vist rigtigt, at denne forøgelse af likviditeten i næringslivet har kunnet modvirkes af den offentlige finanspolitik. Man kunne jo tænke sig, at det offentlige (forbundsstaten, de seks stater, kommunerne) indløste sine obligationer i et sådant tempo, at i samme takt som banksystemet erhvervede fordringer på *udlandet,* ville banksystemets fordringer på det *offentlige* reduceres tilsvarende. Som tabel 4, anden spalte, viser, har der også været en vis nedgang i banksystemets fordringer på det offentlige siden krigen, men ikke nær tilstrækkeligt til at opveje valutareservens forøgelse. Hertil kommer, at checkbankernes udlån til den *private sektor* siden 1945—1946 er forøget med ikke mindre end £A 218 millioner, således som vist i tabel 4, tredie spalte.

Inflationspresset i Australien kunne evt. nedbringes gennem en opskrivning af det australske pund. F. ex. kunne man tænke sig at genoprette pariteten overfor det britiske pund, således at pøny £ 1 = £A 1. En lignende virkning kunne opnås ved at lægge en afgift på exporten, især af uld. Men endnu ved årsskiftet 1950—1951 havde man ikke kunnet bekvemme sig til nogen af delene. I mellemtiden er både privat og offentlig investering voxet yderligere og vil i lang tid fremover være voxende. Årsagen hertil er den store immigrationsplan, som fra og med 1947 er den axe, hvorom hele den australske økonomi skal dreje sig. Vi føres derfor over til det tredje vigtige efterkrigsproblem, immigrationsproblemet.

7. *Befolkning, immigration.*

Man har anslået, at der ved Australiens første hvide kolonisation fandtes omkring 300.000 indfødte. Berøringen med den hvide mand var her som så mange andre steder katastrofal for de indfødte; der er nu ca. 47.000 fuldblods

[1] W. R. Lane, „The Australian Inflation and Commonwealth Finance", *The Economic Record* (June 1950), pp. 18—29, især Table I.

australnegre og 25.000 af halvkaste tilbage. De lever i landets nordlige egne, dels i reservater, dels beskæftiget af hvide på de store kvægstationer.

Australiens befolkning er *racemæssigt* usædvanligt homogen. Efter 1945-folketællingen var 99,2 procent af befolkningen af europæisk afstamning, 0,8 procent af ikke-europæisk race eller halvkaste.

Befolkningens fordeling på *regioner* er særdeles ujævn; over halvdelen af befolkningen lever i Australiens sydøstlige hjørne, staterne New South Wales og Victoria; og i begge disse stater er det endda sådan, at over halvdelen af statens befolkning bor i hovedstaden (Sydney og Melbourne). Australiernes koncentration i byerne ses af tabel 5. Regeringen ønsker at sprede befolkningen for at lette Australiens forsvar, men landets natur plus den almindelige tendens til industrialisering virker i retning af koncentration.

TABEL 5

Australiens befolkning efter bopæl, 1947.

De 6 statshovedstæder	50,7 %
Provinsbyer	18,0 %
Landdistrikter	31,1 %
Ingen fast bopæl	0,2 %
Ialt	100,0 %

Langt vigtigere end at sprede befolkningen er det dog at forøge den. Lige nord for Australien ligger den nye republik Indonesien med sine 70 millioner indbyggere. Den danner en øbro til Asiens uhyre folkemasser. Hvis det australske kontinent i det lange løb skal bevares for den hvide mand, må det have langt, langt mere end 8 millioner indbyggere. Da den australske befolkning som andre befolkninger af europæisk rod indtil de allerseneste år har vist uvilje mod at formere sig stærkt gennem *fødselsoverskud,* må et eventuelt overskud blive et *vandringsoverskud.* Den australske regering har derfor efter den anden verdenskrig besluttet at lette indvandring af europæere, især briter, men også *displaced persons,* mest muligt. Lettelsen sker i form af gratis eller billiggjort sørejse til Australien, men også i form af vejledning til ankomne immigranter, der tildels endog kan huses i den første tid. Antallet af immigranter til Australien var før den anden verdenskrig ikke særlig stort. I årene lige før depressionen kom der ca. 25.000 om året; men de sidste fem år før krigens udbrud kom der kun ca. 2.000 om året. Efterkrigstallene er på denne baggrund meget store, se tabel 6. Man regner imidlertid med endnu større tal i fremtiden. For 1950 har *The Economist*[1] anslået indvandringen til omkring 200.000, og det er den australske regerings mål at opretholde dette tal for det næste tiår. Sammen med den naturlige befolkningstilvækst (som i de allersidste år har været betydelig) udgør dette en årlig befolkningstilvækst på 300.000, eller for øjeblikket 3,7 procent af folketallet.

Et så omfattende immigrationsprogram stiller store krav til den australske økonomi. Den australske regering regner med, at *hver nyankommen nødvendig-*

[1] *The Economist,* September 30, 1950.

TABEL 6

Permanente immigranter til Australien 1946—1949.

1946	18.217
1947	31.765
1948	65.731
1949, 1. halvdel	75.000

gør investering af £A 1.000 i huse og fabrikker. Det bliver til £A 200 mill. om året, og dette er baggrunden for den omfattende private og offentlige investering i Australien. Det er også baggrunden for det dollarlån på $ 100 mill., som Australien optog i eftersommeren 1950 i den internationale bank.

LITERATUR

G. V. Portus, *Britain and Australia* (London: Longmans, Green and Company, 1946), 67 pp.

Bank of New South Wales, *Markets for You in Australia* (Sydney, 1946), 32 pp.

R. I. Downing, „Housing and Public Policy", *The Economic Record* (June 1948), pp. 72—86.

D. B. Copland, „Balance of Production in the Australian Post-war Economy", *The Economic Record* (December 1949), pp. 1—6.

D. W. Oxnam, „Some Observations on Changes in Money and Real Income in Australia, 1938-39 to 1948-49", *The Economic Record* (December 1949), pp. 46—63.

J. E. Isaac, „A Wages Policy for Australia", *The Economic Record* (June 1950, pp. 1—17.

W. R. Lane, „The Australian Inflation and Commonwealth Finance", *The Economic Record* (June 1950), pp. 18—29.

Gilbert Burck, „The New Australia", *Fortune* (September 1950), pp. 85 ff.

Redaktionel artikel, „The World's Cheapest Steel", *Fortune* (November 1950), pp. 83 ff.

The Union Bank of Australia Ltd., *Industrial Australia* (London, 1950), 78 pp.

Artikler i *The Economist* (især 3/12-1949, 30/9-1950, 7/10-1950, 30/12-1950, 20/1-1951).